

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «<u>БІОЕТИКА</u> ТА ДОБРОБУТ ТВАРИН» Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Спеціальність: <u>204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</u> Рік навчання: <u>3-й, семестр 5-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>кафедра технології розведення, виробництва та переробки продукції дрібних тварин</u> Мова викладання: <u>українська</u>
	Лектор курсу к.с.г.н., доц. Побережець Юлія Миколаївна Контактна інформація лектора (e-mail) <u>julia.p08@ukr.net</u>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Біоетика та добробут тварин» є вибірковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 26 год., практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при проходженні практики, подальшому навчанні на магістерському рівні вищої освіти та фаховій діяльності.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Біоетика та добробут тварин» спрямована на формування у здобувачів професійної етики та знань з питань норми поведіння, законодавчого регулювання добробуту та принципів біоетики у тваринництві та наукових дослідженнях.

Освітня компонента «Біоетика та добробут тварин» формує уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця з технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є виховання глибокої переконаності у необхідності неухильного дотримання морально-етичних норм, правил і принципів в своїй практичній діяльності, а також опанування практичної орієнтації, необхідної для професійної діяльності, формування цілісного уявлення про сучасний стан біоетики та добробуту тварин в Україні та світі.

Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «[Біоетика](#) та добробут тварин» є створити передумови для засвоєння здобувачами вищої освіти вірних уявлень, знань та умінь щодо основних джерел біологічної небезпеки, їх визначення, найважливіших біоетичних вчень, категорій моральної свідомості, нормативно-правової бази біоетики і добробуту тварин для застосування у професійній діяльності.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувані такі програмні компетентності:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 10. Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

СК 13. Здатність використовувати спеціальні знання для проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПРН 1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН 6. Впливати на дотримання вимог щодо збереження навколишнього середовища.

ПРН19. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

ПРН20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (softs kills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації, робота з інформаційними джерелами), робота в команді (реалізується через: метод роботи в парах та групах), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод самопрезентації).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ /п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Роль біоетики в системі сучасної науки. Історія розвитку біоетики.	2	2	8
2	Актуальні проблеми біоетики і біобезпеки. Вплив науки і технологій на ставлення до тварин.	2	2	8
3	Біоетичні аспекти експериментальних і лабораторних досліджень.	2	2	8
4	Біоетична оцінка та контроль генетичних технологій.	2	2	8
5	Правове регулювання біоетичних проблем.	2	2	8
6	Добробут тварин. Принципи благополуччя за використання тварин.	2	2	8
7	Регламенти і директиви щодо добробуту тварин.	2	2	8
8	Принципи біоетики та добробуту в технології виробництва продукції скотарства.	2	2	8
9	Біологічна безпека та добробут в галузі свинарства та конярства.	2	2	8
10	Благополуччя тварин у вівчарстві, козівництві та кролівництві.	2	2	8
11	Етичні та практичні аспекти добробуту в птахівництві.	2	2	8
12	Вплив добробуту на якість і безпеку продуктів харчування тваринного походження.	2	2	6
13	Інтенсифікація тваринництва та її наслідки для тварин.	2	-	6
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (презентації, реферату).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу,

змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Види самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення	30	Протягом вивчення дисципліни	Усне та письмове опитування
2	Підготовка до лекційних та практичних занять	25	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Підготовка індивідуальних питань з тематики дисципліни	15	щотижнево	Усне та письмове опитування
4	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	15	1 раз на семестр	Обговорення, виступ з презентацією, усний захист
5	Підготовка до тестування	15	2 рази на семестр	Тестування
Разом		100		

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Білоконь С. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. 2017. 155 с.
2. Богомолів О.В., Шаповаленко О.І., Сафонова О.М. Управління якістю переробних і харчових виробництв: Навч. посібник. Харків: «Еспада», 2006. 296 с.
3. Денисенко С. В. Біоетичне ставлення до лабораторних тварин у навчальному процесі. Актуальні проблеми сучасної медицини. 2013. Т. 13, Вип. 2. С. 242-245. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsm_2013_13_2_77
4. Зубченко Н. І. Добробут тварин та їх захист від жорстокого поводження: розвиток доктрини міжнародного права. Актуальні проблеми політики. 2015. Вип.54. С. 203- 211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2015_54_24
5. Ковальова О. М. та ін. Основи біоетики та біобезпеки : підручник, 2-е вид., випр. Київ : Медицина, 2017. 392 с.
6. Недосєков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є. Основи біобезпеки та благополуччя тварин. Ніжин. 2021. 252 с.

Додаткова література

1. Етичний кодекс ученого України : постанова загальних зборів НАН України від 15 квітня 2009 р. № 2 / Національна академія наук України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text> URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text> (дата звернення 2.05.2024).
2. Європейська біоетика і біоправо. URL: http://studopedia.su/20_18453_evropeyskaya-bioetika-i-biopravo.html (дата звернення 2.05.2024).
3. Запорожан М., Аряєв М. Біоетика та біобезпека: Підручник. К.: Здоров'я. 2013. 456 с.
4. Недосєков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є. Основи біобезпеки та благополуччя тварин. Ніжин. 2021. 252.
5. Новосад Н. В. Лабораторні тварини і техніка біологічного експерименту : навчально-методичний посібник для студентів біологічного факультету денного та заочного відділень (напрямок підготовки: «Біологія»; галузь знань: «Природничі науки»). Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 85 с.
6. Основи біоетичної оцінки та контролю генетичних технологій. URL: http://medterms.com.ua/blog/osnovi_bioetichnoji_ocinki_ta_kontrolju_genetichni_kh_tekhnologij/2013-11-10-164 (дата звернення 2.05.2024).
7. Патрєва Л.С. Біоетика. Методичні рекомендації. Миколаїв. 2021. 125.
8. Порядок проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах : затверджено Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 249 від 1 березня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12#Text> (дата звернення 2.05.2024).
9. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : закон України № 4004-XII від 24 лютого 1994 р. ; станом на 14 січня 2021 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text> (дата звернення 2.05.2024).
10. Ушаков Е. Б. Біоетика : підручник для студентів онлайн. 2017. URL: https://stud.com.ua/97757/etika_ta_estetika/bioetika (дата звернення 2.05.2024).
11. Шовкун В.Й. Біоетика: підручник. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право». 2007. 672 с.
12. Poberezhets J.M., Chudak R.A., Razanova O.P., Skoromna O.I., Farionik T.V., Ohorodnichuk G.M., Holubenko T.L., Glavatchuk V.A. Effect of dry extract from *Saccharomyces cerevisiae* culture with selenium-containing amino acids on the productivity and chemical composition of meat of broiler chickens. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2023. Vol. 14 (2). P. 161-164. DOI: 10.15421/022324
13. Poberezhets, J. M., Chudak, R. A., Novgorodska, N. V., Skoromna, O. I., Glavatchuk V. A., Farionik, T. V., & Kolechko, A. V. (2025). Effects of a probiotic containing the spore-forming bacterium *Bacillus subtilis* on the productivity, egg quality, and hematological parameters in quails. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 16(3), e25141. DOI: 10.15421/0225141
<https://medicine.dp.ua/index.php/med/article/view/1410>
14. World Commission on the Ethics of Scientific Knowledge and Technology (COMEST) / UNESCO. URL: <https://en.unesco.org/themes/ethics-science-and-technology/comest> (accessed 2.05.2024).

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3447-iv-3976>
2. Stevenson P. Законодавство Європейського Союзу по добробуту продуктивних тварин. 2012. URL: https://ciwf.in.ua/wp-content/uploads/2015/04/Legislation_faw_ukr.pdf
3. Про затвердження Вимог до благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх утримання. URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0206-21>
4. Про затвердження Гігієнічних вимог до дрібнотоварного виробництва та обігу молока. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE37788?an=1>
5. Вимоги до благополуччя бройлерів під час їх утримання; URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0207-21>
6. Вимоги до благополуччя курей-несучок під час їх утримання; URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0208-21>
7. Вимоги до благополуччя свиней під час їх утримання; URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0209-21>
8. Вимоги до благополуччя телят під час їх утримання. URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0210-21>
9. Вимоги до забезпечення благополуччя тварин під час забою та умирання. URL: <https://minagro.gov.ua/napryamki/derzhavna-polityka-u-sferi-sanitarnykh-ta-fitosanitarnykh-zakhodiv/korysni-infohrafiky-u-sferi-sanitarnykh-ta-fitosanitarnykh-zakhodiv/vymohy-do-zabezpechennia-blahopoluchchia-tvaryn-pid-chas-zaboju-ta-umertvinnia-nakaz-minahropolityky-vid-29082022-628>
10. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu86324?ed=1986_03_18,1986.
11. Законодавство по добробуту продуктивних тварин. URL: https://ciwf.in.ua/?page_id=297

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної роботи

№ за/п	Вид навчальної діяльності	Кількість заходів	Кількість балів за захід	Бали
Атестація 1				
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	7	1	7
2	Участь у роботі на практичних заняттях	6	1	6
3	Виконання самостійної роботи	7	1	7
4	Виконання контрольної роботи	1	4	4
5	Індивідуальне завдання	1	6	6
	Всього за атестацію 1			30
Атестація 2				
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	6	1	6
7	Участь у роботі на практичних заняттях	6	1	6
8	Виконання самостійної роботи (індивідуального творчого завдання тощо)	6	2	12
9	Виконання контрольної роботи	1	6	6
	Всього за атестацію 2			30
10	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності			10
11	Підсумкове тестування (залік)			30
	Разом			100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	зараховано
60-65	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни